

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Андрощук Ілони Олександрівни

на дисертаційну роботу

КРАВЦЯ СЕРГІЯ РОМАНОВИЧА

**«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ У СИСТЕМІ
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ»,**

подану до захисту на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора
філософії

в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

за спеціальністю 051 Економіка

Рецензію підготовлено за результатами опрацювання повного тексту дисертації, наукових публікацій здобувача та документів, що підтверджують апробацію та практичне використання одержаних результатів.

Обґрунтування актуальності теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, темами

Відновлення виробничої бази України потребує інституційних рішень, які здатні одночасно скорочувати початкові витрати інвестора, прискорювати розміщення виробництв та поєднувати ресурси держави, територіальних громад і приватного сектору. У цьому контексті індустриальні парки набувають значення не лише як спеціально підготовлені промислові території, а як середовище для локалізації капіталу, технологій, кваліфікованої праці та логістичних сервісів. Їх результативність безпосередньо залежить від якості інфраструктури, професійності керуючих компаній, доступності фінансування та передбачуваності державної політики.

Актуальність дисертаційної роботи Кравця Сергія Романовича загострюється тим, що швидке зростання кількості об'єктів у Реєстрі індустриальних парків ще не гарантує їх переходу до реальної виробничої діяльності. Воєнні ризики, релокація підприємств, дефіцит інженерних потужностей та кадрів, а також вимоги європейської інтеграції зумовлюють необхідність диференційованої підтримки промислових майданчиків. Тому дослідження організаційно-економічного механізму їх функціонування та визначення умов, за яких розвиток індустриальних парків сприяє зміцненню конкурентних позицій національної економіки, є своєчасним і має очевидну практичну спрямованість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до напряму науково-дослідної роботи Державного податкового університету «Секторальні імперативи розвитку та стійкості бізнесу під час воєнних дій і післявоєнний періоди» (№ДР 0124U004757). Окремі положення використано в освітньому

процесі Центральноукраїнського національного технічного університету під час викладання дисциплін «Державне та регіональне управління», «Державне регулювання економіки», «Економіка та організація інноваційної діяльності» та «Публічне адміністрування» (довідка № 08-19/14-69 від 09.01.2026), що засвідчує узгодженість теми з науковими й освітніми напрямками відповідних установ.

Ступінь обґрунтованості основних положень і висновків, сформульованих у дисертації

Структура дослідження відповідає сформульованій меті та поставленим завданням. У першому розділі автор формує понятійний і методологічний базис, розглядаючи конкурентоспроможність національної економіки, інституційну природу індустриальних парків та систему чинників їх розвитку. Другий розділ містить оцінку стану розвитку індустриальних парків та їх впливу на конкурентоспроможність національної економіки. У третьому розділі аналітичні результати узагальнено в механізмах управління, їх оптимізації, фінансування й інфраструктурного розвитку, а також в економічній моделі підвищення інвестиційної привабливості індустриальних парків України у період повоєнного відновлення. Така побудова забезпечує послідовний перехід від постановки проблеми до прикладних рекомендацій.

Достовірність одержаних результатів забезпечується використанням нормативно-правових актів, матеріалів Реєстру індустриальних парків, офіційних даних центральних органів виконавчої влади, статистичної інформації, звітності керуючих компаній та наукових джерел. Для розв'язання поставлених завдань застосовано системний і процесно-середовищний підходи, економіко-статистичний аналіз, порівняння і групування, ГІС-картографування, індекс Герфіндаля-Гіршмана, багатокритеріальне інтегральне оцінювання, модифіковану виробничу функцію Кобба-Дугласа та прогнозування. Поєднання якісних і кількісних методів загалом відповідає об'єкту дослідження.

Позитивної оцінки заслуговує прагнення відокремити формальну реєстрацію промислового майданчика від його фактичної спроможності залучати капітал і забезпечувати виробничий випуск. Значний аналітичний масив за 2015-2025 роки дав змогу дослідити зміну інституційних умов, кризові коливання та нові релокаційні тенденції.

Висновки, сформульовані за результатами окремих розділів та дисертаційного дослідження загалом, узгоджуються з визначеними завданнями та системно узагальнюють отримані теоретичні, методичні й прикладні результати.

Наукова новизна дисертаційної роботи

Наукова новизна дисертації формується сукупністю взаємопов'язаних положень, спрямованих на поглиблення розуміння економічної ролі індустриальних парків і вдосконалення інструментів їх оцінювання та підтримки.

У теоретичній частині удосконалено підхід до розкриття конкурентоспроможності економіки через її здатність протидіяти внутрішнім і

зовнішнім деструктивним впливам та підтримувати довгострокову стійкість. Подальшого розвитку набули положення про індустріальні парки як платформи зниження трансакційних витрат, локалізації виробничих ланцюгів та формування регіональних «поліусів зростання».

Методичний внесок автора полягає у побудові системи оцінювання інвестиційної активності парків за трьома взаємодоповнювальними вимірами: капітальним забезпеченням, логістично-інфраструктурною готовністю та операційною зрілістю. Їх агрегування за допомогою середнього геометричного орієнтує оцінку на виявлення незбалансованості розвитку, а отримана типологія створює основу для відмови від однакового набору стимулів для всіх промислових майданчиків.

Вагомим результатом виступає економічна модель підвищення інвестиційної привабливості індустріальних парків, яка ґрунтується на принципі кластерно-орієнтованої диференціації та передбачає розмежування інструментів державної та місцевої підтримки за стратегічним, адаптивним та інфраструктурним векторами. Модель поєднує фінансові, управлінські, інфраструктурні, інноваційні, соціальні та екологічні рішення, при цьому враховуючи безпекові, енергетичні та кадрові обмеження повоєнного відновлення.

Подальшого розвитку набули підходи до інтерпретації релокаційних промислових майданчиків як адаптивних «поліусів зростання», методичний інструментарій прогностичного оцінювання часової динаміки розвитку інфраструктурних систем та положення щодо переходу керуючих компаній від пасивного адміністрування території до функцій девелопера та сервісного оператора. Сукупність цих результатів утворює цілісне теоретико-прикладне підґрунтя для вдосконалення промислової та інвестиційної політики.

Практичне значення одержаних результатів

Прикладна значущість дисертаційної роботи полягає в можливості використання запропонованого інструментарію для визначення стадії розвитку конкретного індустріального парку, вибору відповідних форм підтримки, підготовки інвестиційних рішень і планування інфраструктурних проєктів. Практичного значення набувають рекомендації щодо формату «ready-to-use», професіоналізації керуючих компаній, диверсифікації джерел фінансування, страхування воєнно-політичних ризиків, розвитку автономного енергозабезпечення та запровадження зустрічних інвестиційних зобов'язань. Використання результатів підтверджено відповідними довідками про впровадження: Кіровоградською регіональною торгово-промисловою палатою (№ 69-1/25-02 від 28.05.2026 року), Державною інноваційною фінансово-кредитною установою Міністерства оборони України (№ 19.1-159/26 від 25.06.2026 року).

Повнота висвітлення результатів дослідження у публікаціях

За темою дисертації оприлюднено 12 наукових праць загальним обсягом 2,35 д. а., з яких особисто здобувачеві належить 2,15 д. а.. До наукового доробку

входять 4 статті у фахових виданнях України та 8 публікацій апробаційного характеру. Тематика праць охоплює теоретичні засади конкурентоспроможності, державне стимулювання індустріальних парків, оцінювання їх інвестиційної активності, економічну результативність, цифрові фінансові інструменти та роль паркових структур у відновленні економіки. Основні положення дослідження представлено на міжнародних і всеукраїнських наукових заходах.

Структура та обсяг дисертації

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг становить 232 сторінки, основний текст викладено на 172 сторінках. Робота містить 14 таблиць та 20 рисунків; список використаних джерел налічує 233 позиції та займає 29 сторінок; 5 додатків розміщено на 7 сторінках. Структура дисертації відповідає меті дослідження та забезпечує логічне розкриття його результатів.

Дотримання вимог академічної доброчесності

Опрацювання дисертаційної роботи та публікацій здобувача не виявило обставин, які свідчили б про порушення академічної доброчесності. Використані наукові ідеї, статистичні матеріали, нормативні документи та положення інших авторів супроводжуються посиланнями на відповідні джерела. Результати, заявлені як особистий внесок здобувача, узгоджуються зі змістом дисертації та наведеними відомостями про наукових публікації.

Окремі дискусійні питання і зауваження

Позитивно оцінюючи науковий рівень та практичний фокус дисертаційної роботи, вважаю за доцільне звернути увагу на окремі положення, які можуть стати предметом подальшої наукової дискусії:

1. У підрозділі 2.3 (с. 131-142) показники випуску, капітальних витрат, фонду оплати праці та сукупної продуктивності факторів на рівні групи індустріальних парків використовуються для обґрунтування їх впливу на структурну модернізацію та конкурентоспроможність національної економіки. Водночас методологічний перехід від результатів мезорівня до макроекономічних висновків варто було б розкрити більш детально, зокрема визначити канали передачі ефекту, часові лаги, відповідні загальноєкономічні індикатори та спосіб відокремлення впливу парків від загальної динаміки промисловості й релокаційних процесів. Це посилює доказовість висновку про самостійний внесок індустріальних парків у формування національної конкурентоспроможності.

2. У підрозділі 3.3 (с. 171-176) інтегральний індекс сформовано на основі трьох субіндексів із застосуванням min-max нормування та геометричного агрегування. Автор слушно зазначає, що результат може залежати від набору показників, вагових та екстремальних значень, однак у дисертаційній роботі не представлено окремої перевірки стійкості отриманого ранжування. Доцільно було б доповнити аналіз чутливості за альтернативних варіантів нормування та вагових значень, а також перевірка незмінності меж кластерів. Це дало б змогу

оцінити, наскільки запропонована типологія зберігається за зміни методичних припущень.

3. У дисертаційній роботі послідовно обґрунтовано шість стратегічних орієнтирів розвитку індустріальних парків, зокрема інвестиційний, інфраструктурний, інституційно-правовий, інноваційно-технологічний, соціально-економічний та екологічний напрями (с. 81-84, 177-179). Разом із тим кількісне ядро економічної моделі підвищення інвестиційної привабливості інвестиційних парків охоплює переважно капітальне забезпечення, інфраструктурну готовність та операційну зрілість. Було б доцільно показати, як до системи оцінювання можуть бути включені вимірювані показники енергоефективності, використання відновлюваної енергії, промислового симбіозу, інноваційної активності, зайнятості та підготовки кадрів, що дало б змогу забезпечити повнішу відповідність між концептуальною архітектурою моделі та її кількісною реалізацією.

4. У підрозділі 3.2 (с. 163-164) запропоновано застосовувати зустрічні інвестиційні зобов'язання, зокрема щодо введення промислових площ та залучення учасників у визначений строк. Цей підхід є практично значущим запобіжником проти існування недієвих парків, проте потребує додаткового обґрунтування універсальності та пропорційності встановлених параметрів для об'єктів різної площі, спеціалізації та регіонального ризику. Конкретизація суб'єктів перевірки, допустимих винятків, наслідків невиконання та порядку коригування зобов'язань підвищила б нормативну й управлінську реалізованість даної пропозиції.

Поряд із тим, наведені зауваження мають дискусійний та рекомендаційний характер і стосуються можливостей подальшого розвитку методичного та прикладного інструментарію й жодним чином не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Узагальнення результатів оцінювання дисертації Кравця Сергія Романовича на тему «Організаційно-економічний механізм функціонування індустріальних парків у системі підвищення конкурентоспроможності економіки» дає змогу розглядати її як цілісну наукову працю, виконану автором самостійно. Представлені теоретичні положення, методичні розробки та практичні рекомендації формують послідовний підхід до вдосконалення організаційно-економічного механізму функціонування індустріальних парків та поглиблюють наукові засади використання їх потенціалу для зміцнення конкурентоспроможності національної економіки.

Одержані результати характеризуються належним рівнем наукової новизни, аргументованості та практичної спрямованості. Сформульовані висновки узгоджуються з поставленою метою і завданнями, а запропоновані положення мають значення для подальшого розвитку індустріальних парків та вдосконалення відповідних інструментів економічної політики.

За змістом та оформленням дисертація відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12

січня 2017 року № 40 (зі змінами), а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

З огляду на сукупність одержаних результатів, їх наукове та практичне значення Кравець Сергій Романович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

кандидат економічних наук,
доцент, доцент
кафедри економіки, менеджменту
та комерційної діяльності



Ілона АНДРОЩУК

Підпис Ілони АНДРОЩУК засвідчую:

Проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків
Центральноукраїнського національного
технічного університету



Андрій ТИХИЙ